

Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 2011 – 2014

Spis treści

Rozdział 1. Diagnoza Sektorowa.....	3
1.1. Niepełnosprawni rys demograficzny.....	2
1.2. Zadania samorządu.....	3
1.3. Ewaluacja Powiatowego Programu Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych	9
Rozdział 2. Cel strategiczny – zapewnienie warunków możliwie pełnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w Gminie Miejskiej Kraków.....	16
2.1. Priorytet I: Kształtowanie świadomości społecznej związanej z problematyką osób niepełnosprawnych	16
2.2. Priorytet II: Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	19
2.3. Priorytet III: Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych.....	23
2.4. Priorytet IV: Rehabilitacja społeczna i zdrowotna osób niepełnosprawnych	26
2.5. Priorytet V: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.....	28
2.6. Priorytet VI: Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	33
2.7. Priorytet VII: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb	37
Rozdział 3. Zasady wdrażania i monitorowania Programu	40
3.1. Zasady wdrażania Programu	40
3.2. Monitorowanie Programu	40

1. Diagnoza sektorowa

1.1. Niepełnosprawni rys demograficzny.

Definicja pojęcia „niepełnosprawności” wzbudza wiele wątpliwości. Postawienie granicy między niepełnosprawnością a sprawnością jest działaniem arbitralnym. Niepełnosprawność może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów. Może wynikać z choroby somatycznej lub choroby umysłowej, a wymienione zaburzenia, sytuacje lub choroby mogą mieć charakter stały lub przejściowy.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Uchwałą z dnia 1 sierpnia 1997 roku uchwalił Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. z 1997r. nr 50 poz. 475) regulującą prawa osób niepełnosprawnych, a tym samym zdefiniował osobę niepełnosprawną jako tę, której sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi. Jednocześnie zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123 poz. 776 z późn. zm.), za niepełnosprawne uznaje się osoby dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Przy czym zapisy tej ustawy, jak i szeregu innych dotyczą osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem wydanym przez organ do tego uprawniony czyli *osoby niepełnosprawnej prawnie*. W zbiorowości osób niepełnosprawnych funkcjonuje również grupa *osób niepełnosprawnych* tylko *biologicznie*, tj. takich, które nie posiadają orzeczenia, ale mają (odczuwają) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych dla swojego wieku.

W Polsce, według Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w roku 2002, jest 5456,7 tys. osób niepełnosprawnych, co stanowi 14,3% ogółu ludności kraju, a prognoza GUS przewiduje, że do końca 2010 r. liczba ta wzrośnie do 6 milionów. W województwie małopolskim liczba osób niepełnosprawnych to odpowiednio 589,1 tys. i 18,2% ogółu ludności. Oznacza to, że prawie, co piąty mieszkaniec Małopolski jest osobą niepełnosprawną.

Na terenie Gminy Miejskiej Kraków, jak wynika z danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku, mieszka 144,9 tys. osób niepełnosprawnych, co stanowi ponad 19% ogółu mieszkańców miasta, w tym kobiety niepełnosprawne stanowią 58,2%. Jednocześnie udział Krakowa w 2002 r. wynosił około 2,65% w ogólnej liczbie niepełnosprawnych w Polsce, przy czym ludność Krakowa to 1,98% ogółu ludności kraju, w tym czasie. Osoby niepełnosprawne prawnie stanowią 17%, a biologicznie 2% ogółu mieszkańców Krakowa. Liczba dzieci niepełnosprawnych to 31,38 tys. (2,74% ogółu mieszkańców miasta), w tym 18,56 tys. dzieci niepełnosprawnych prawnie.

Ogółem liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców Krakowa w 2002 r. wyniosła 191 osoby (w Polsce 143, w Małopolsce 182), a więc znacznie przewyższa średnią krajową.

Według spisu ludności z 2002 roku natężenie zjawiska niepełnosprawności nasila się wraz z wiekiem. Blisko 50% spośród osób niepełnosprawnych w województwie małopolskim to osoby w wieku poprodukcyjnym¹.

Z prognozowanej przez GUS struktury wiekowej ludności wynika, że na przestrzeni najbliższych 25 lat będzie postępowało zjawisko starzenia się populacji Krakowa, a tym samym wzrost liczby osób niepełnosprawnych.

Tabela 1: Prognoza ludności zamieszkalej w Krakowie w wieku 65 i więcej lat na lata 2000-2030.

Lata	Ogólna liczba mieszkańców Krakowa	% ogólnej liczby ludności powyżej 65 roku życia
2000	739,7 tys.	16,4%
2015	758,5 tys.	21,2 %
2030	759,2 tys.	24,5 %

Źródło: Dynamika zmian wg GUS

¹ Urząd Statystyczny w Krakowie – *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002 – Osoby Niepełnosprawne Województwo Małopolskie* – Zakład Wydawnictw Statystycznych, Kraków 2004.

1.2. Zadania samorządu

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym określiła zakres działania i zadania powiatu. Jednym z głównych działań powiatu jest wspieranie osób niepełnosprawnych. Powiat dysponuje instrumentami do realizacji tych działań w postaci edukacji publicznej, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, transportu, przeciwdziałania bezrobociu, współpracy z organizacjami pozarządowymi, kultury fizycznej i turystyki, nadzoru budowlanego i w zakresie tworzenia przyjaznego człowiekowi środowiska.

Wśród zadań publicznych wyróżnia się zadania własne i zlecone. Jako zadania własne jednostka samorządu terytorialnego wykonuje zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej. Ustawy mogą nakładać na gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

Od dnia 1 stycznia 2002 roku władze samorządu powiatowego są obowiązane do przygotowania i wprowadzenia w życie powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Obowiązek ten został nałożony na władze lokalne w wyniku nowelizacji ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123 poz. 776 z późn. zm.). Realizując zapisy ustawy Gmina Miejska Kraków przygotowała i wprowadziła w życie pierwszy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2004 – 2006 i następny na kolejne lata 2007 -2010.

Gmina Miejska Kraków w założeniach do „Strategii Rozwoju Krakowa” przyjętej uchwałą Nr LXXV/742/05 RMK z dnia 13 kwietnia 2005 r. przedmiotowy Program wpisuje się w Cel Strategiczny I – *Kraków Miastem przyjaznym rodzinie, atrakcyjnym miejscem zamieszkania i pobytu*, Cel Operacyjny – I-7 *Tworzenie warunków udziału w rozwoju społeczności osobom i grupom zagrożonym wykluczeniem*.

Od 2004 roku jednostki samorządów terytorialnych stały się dysponentem środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

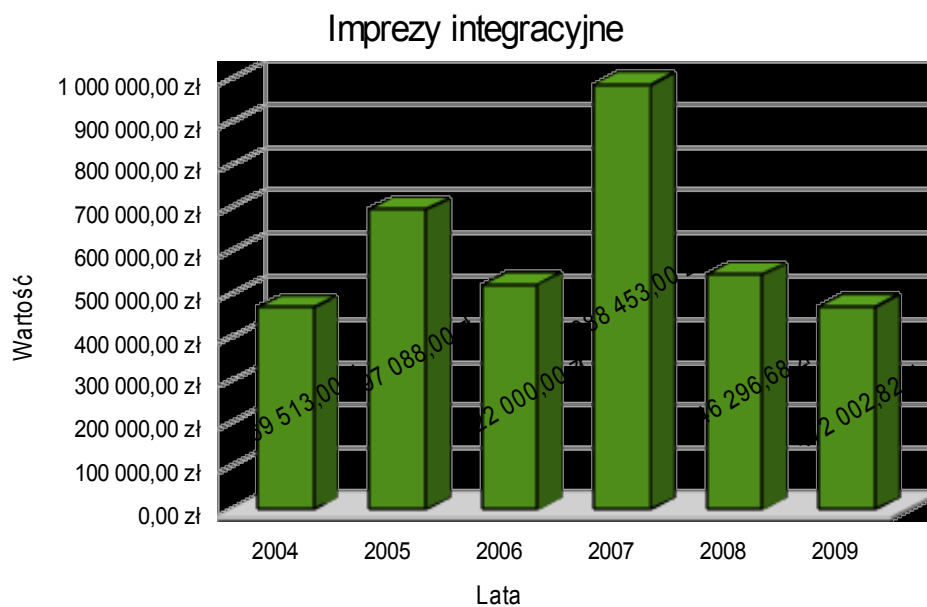
Przedstawione poniżej wykresy obrazują skalę wydatków, jakie ponosiła Gmina Miejska Kraków na realizację zadań związanych z problematyką osób niepełnosprawnych w latach 2004 – 2009 w wybranych obszarach. Zostały one sporządzone na podstawie sprawozdań z realizacji harmonogramów działań na poszczególne lata:

Wykres 1: Wydatki poniesione przez Gminę Miejską Kraków na przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej w latach 2004-2009

Źródło: opracowanie własne np. Sprawozdania z realizacji Harmonogramów Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2004-2009 Urząd Miasta Krakowa.

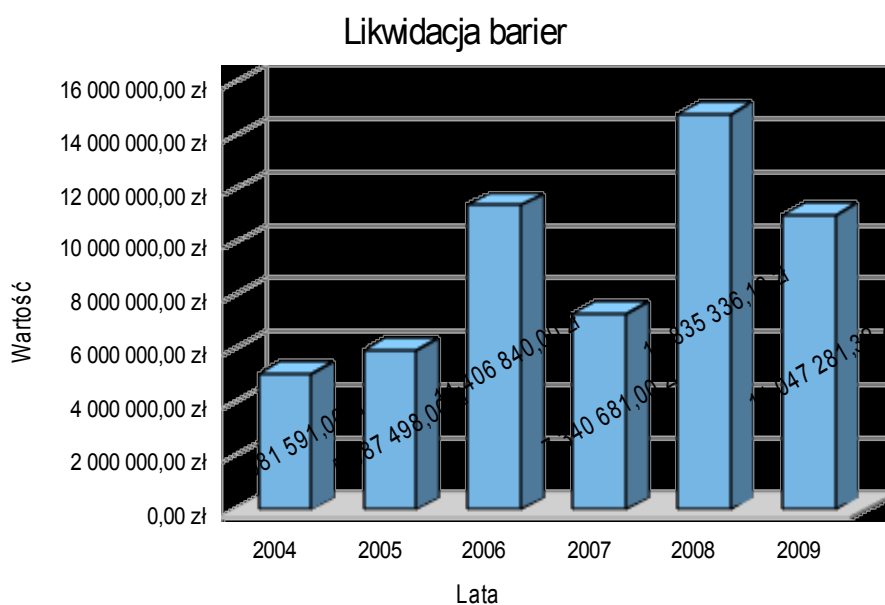
Wykres 2: Wydatki Gminy Miejskiej Kraków na przedsięwzięcia integracyjne w latach 2004 - 2009

Źródło: opracowanie własne np. Sprawozdania z realizacji Harmonogramów Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2004-2009 Urząd Miasta Krakowa.

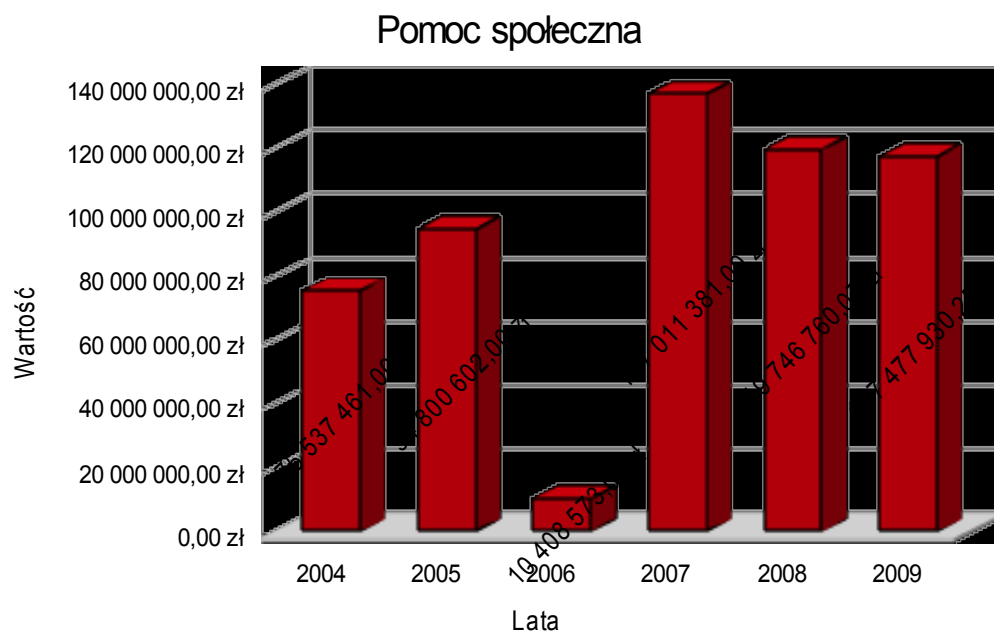
Wykres 3: wydatki Gminy Miejskiej Kraków na likwidację barier architektonicznych w latach

2004 - 2009

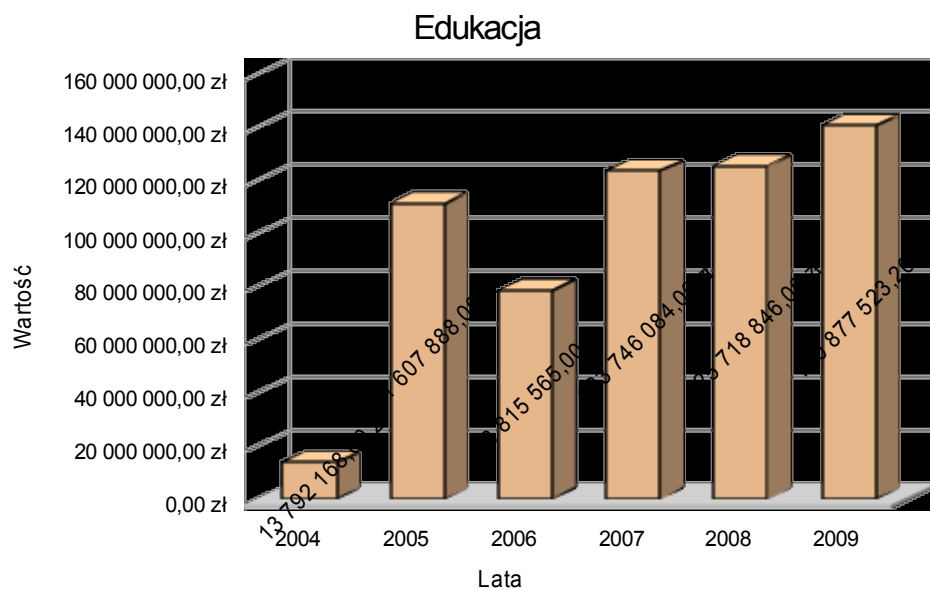
Źródło: opracowanie własne np. Sprawozdania z realizacji Harmonogramów Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2004-2009 Urząd Miasta Krakowa.

Wykres 4: Wydatki Gminy Miejskiej Kraków na pomoc społeczną w latach 2004-2009

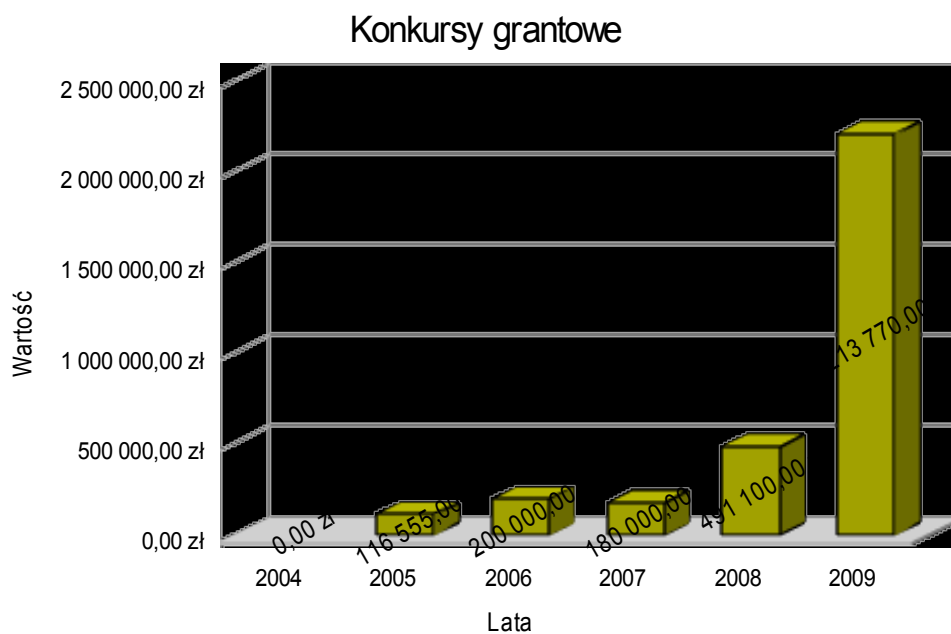
Źródło: opracowanie własne np. Sprawozdania z realizacji Harmonogramów Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2004-2009 Urząd Miasta Krakowa.

Wykres 5: Wydatki Gminy Miejskiej Kraków na edukację specjalną i integracyjną w latach 2004-2009

Źródło: opracowanie własne np. Sprawozdania z realizacji Harmonogramów Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2004-2009 Urząd Miasta Krakowa

Wykres 6: Wydatki Gminy Miejskiej Kraków na dofinansowanie działań organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych w latach 2004-2009

Źródło: opracowanie własne np. Sprawozdania z realizacji Harmonogramów Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2004-2009 Urząd Miasta Krakowa.

1.3. Ewaluacja Powiatowego Programu Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007-2010.

Przeprowadzona przed powstaniem Powiatowego Programu Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007-2010 ankieta dotycząca określenia sytuacji niepełnosprawnych mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków, pozwoliła określić działania, które należy podjąć w celu podniesienia jakości życia tych osób. Wnioski wyciągnięte z analizy poszczególnych części ankiety stworzyły zarys głównych nurtów oddziaływania, eksponując podstawowe problemy, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne.

Wyszczególniono najważniejsze obszary, ukazano potrzeby, opisano sytuację osób niepełnosprawnych oraz zawarto sugestie co do kierunków działań na ich rzecz.

W Programie założono ten sam cel strategiczny co w poprzednim na lata 2004-2006: „Zapewnienie warunków, możliwie pełnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej Gminy Miejskiej Kraków”, jednak jego realizację wpisano w sześć priorytetów, co w stosunku do poprzedniego powiatowego programu było novum.

Priorytet 1: Kształtowanie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych

Zadania:

1. Kształtowanie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych.
2. Podniesienie świadomości osób niepełnosprawnych.
3. Prowadzenie badań środowiska osób niepełnosprawnych.

Priorytet 2: Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Zatrudnienie i rehabilitacja zawodowa.
2. Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
3. Poradnictwo zawodowe.
4. Rehabilitacja społeczna i zawodowa w zakresie przywracania umiejętności niezbędnych w zakresie podejmowania pracy.

Priorytet 3: Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Rozwijanie umiejętności społecznych oraz poprawa psychofizycznej sprawności osób niepełnosprawnych.
2. System Świadczeń.
3. System opieki zdrowotnej.

Priorytet 4: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Likwidacja barier funkcjonalnych.
2. Przeciwdziałanie wykluczeni poprzez organizowanie integracyjnych zajęć edukacyjno – kulturalnych.
3. Polityka mieszkaniowa wobec osób niepełnosprawnych.
4. Rozbudowa infrastruktury systemu pomocy społecznej.
5. Zadania powierzone dzielnicom z zakresu problematyki osób niepełnosprawnych.
6. Polityka transportowa Miasta.
7. Edukacja.

Priorytet 5: Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze problematyki osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Polityka grantowa Miasta.
2. Działalność Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.
3. Centra Informacji dla osób niepełnosprawnych.
4. Promocja osiągnięć osób niepełnosprawnych.

Priorytet 6: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb.

Zadania:

1. Zlecanie i koordynacja realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

2. Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.
3. Udzielanie pomocy wolontaryjnej osobom niepełnosprawnym.
4. Pozyskiwanie partnerów społecznych w celu tworzenia ośrodków wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Przeprowadzona analiza poszczególnych priorytetów wskazuje, że działania podnoszące świadomość na temat osób niepełnosprawnych, ale i podnoszenie świadomości samych osób niepełnosprawnych w latach 2007 – 2010 ewaluowało w sposób progresywny. Zaangażowanie GMK w kampanie ogólnopolskie, szczególnie w ramach kampanii „Polska bez barier” skierowane było na promocje postaw i działań likwidujących bariery ograniczające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.

W zakresie informacyjnym, w badanym okresie, trzeba zaakcentować fakt stworzenia profesjonalnej strony internetowej dostosowanej dla osób z dysfunkcją narządu wzroku i słuchu, dynamicznie rozwijającej się, zawierającej szczegółowe informacje niezbędne dla osób niepełnosprawnych. Drugim produktem informacyjnym, który znacznie ułatwił osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie jest stworzony w 2007 roku Krakowski Informator dla osób niepełnosprawnych, będący kompendium wiedzy na temat zagadnień związanych z problematyką osób niepełnosprawnych.

Baza danych organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych jest na bieżąco uaktualniana, co pozwala na bieżący monitoring ich funkcjonowania oraz stały kontakt.

Badania środowiska osób niepełnosprawnych opierają się w głównej mierze na statystykach prowadzonych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o niepełnosprawności.

Integracja to podstawowy kierunek działań w obszarze niepełnosprawnych. Promocja ich dokonań, angażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w przedsięwzięcia kulturalne, sportowe, rekreacyjne organizowane przez Miasto to sposób na pełną ich asymilację ze społeczeństwem. Z roku na rok przybywa wydarzeń, w których osoby niepełnosprawne poprzez czynne uczestnictwo i prezentacje, dają wyraz swojej determinacji. Zaliczyć do nich możemy – Cracovia Maraton impreza sportowa o międzynarodowym zasięgu, Tydzień Osób Niepełnosprawnych „Kocham Kraków z Wzajemnością” czy Przegląd

Teatralno – Muzyczny „O Buławę Lajkonika”. Cyklicznie organizowane są spotkania Prezydenta Miasta ze środowiskiem osób niepełnosprawnych.

Praca to szczególnie ważna domena w życiu osób niepełnosprawnych. Coraz więcej osób z niepełnosprawnością to ludzie wykształceni, którzy są wyspecjalizowaną siłą dla rynku pracy, nie tylko chronionego, ale również otwartego. Z danych Grodzkiego Urzędu Pracy wynika, że w analizowanym okresie zatrudnienie lub inną pracę zarobkową podjęło ogółem 2915 osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie. Ponadto realizowane są dla bezrobotnych i poszukujących pracy niepełnosprawnych różne formy aktywizacji zawodowej – staże, szkolenia, przygotowanie zawodowe. Z tej formy pomocy skorzystało 1147 osób niepełnosprawnych. Wspomaga się finansowo także formy samo zatrudnienia. Środki finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej (środki finansowe z PFRON) w sprawozdawanym okresie otrzymały 32 osoby. Zadaniem Pełnomocnika PMK ds. Osób Niepełnosprawnych jest również promowanie zatrudniania osób niepełnosprawnych poprzez różne zakłady pracy i nagradzanie takich inicjatyw. Udział w pracach kapituły corocznego konkursu organizowanego przez Polską Organizację Pracodawców Osób Niepełnosprawnych pt. „Łodołamacze” jest tego najlepszym przykładem. Konkurs wyłania najlepszym pracodawców w różnych sektorach gospodarki, którzy zatrudniają osoby niepełnosprawne.

Włączenie Krakowa do programu „Wyrównywania różnic między regionami” organizowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w obszarze zatrudnienia i likwidacji barier architektonicznych pozwolił na stworzenie w 2006 i 2007 roku 56 nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Niestety od roku 2009 nasze miasto nie jest uwzględniane przy kolejnych edycjach w/w programu. Podobnie rzecz się ma z programem „Niepełnosprawny w służbie publicznej”. Gmina Miejska Kraków zatrudniła w ramach programu 72 osób niepełnosprawnych. Program funkcjonował do 2008 roku, od tamtej pory nie został wznowiony.

Zagadnienia związane z szeroko rozumianą problematyką osób niepełnosprawnych, dotyczącą między innymi likwidacji barier architektonicznych, integracją społeczną, edukacją osób niepełnosprawnych, wymagają skonsolidowanego działania. Prowadzone one są dwutorowo: na poziomie dzielnic oraz na poziomie aglomeracji. Pozwala to na szybsze reagowanie na narastające problemy środowiska niepełnosprawnych i efektywniejsze wykorzystywanie środków finansowych. Z uwagi na bardzo szeroki aspekt

działań związanych z dostosowaniem infrastruktury drogowej i komunikacji miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w grudniu 2008 roku Uchwałą Rady Miasta Krakowa został przyjęty Program „Dostosowania komunikacji miejskiej do obsługi osób niepełnosprawnych”, który określił kierunki działań w zakresie dostosowania infrastruktury drogowej i komunikacyjnej, wdrażania i wyposażania w elektroniczny system informacji pasażerskiej, dostosowania taboru komunikacji miejskiej.

Sukcesywnie likwidowane są bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej należących do zasobów gminnych.

W 2008 roku rozpoczęto projekt „Kraków dla niepełnosprawnego turysty”, którego celem bezpośrednim projektu jest budowa kompleksowego produktu turystycznego dla osób z niepełnosprawnością.

Nowopowstały produkt turystyczny obejmuje dostęp do informacji na temat oferty turystycznej dla niepełnosprawnych – mapa Starego Miasta dla niewidomych i słabowidzących, przewodnik „Kraków na widelcu”, w którym zawarto informacje o dostępności restauracji dla osób niepełnosprawnych. Zapewnia również konkretny sposób zwiedzania Krakowa – trasa „Droga Królewska” z 12 makietami dla osób niewidomych i słabowidzących. Został opracowany opis merytoryczny trasy w 2 wersjach językowych w formie tekstu audio i GPS. Stworzenie w Krakowie modelu turystyki osób niepełnosprawnych, a następnie upowszechnienie go w innych miastach Polski ma charakter innowacyjny. W przyszłości będą realizowane kolejne trasy turystyczne z makietami. Projekt realizowany jest od 2008 roku. Środki przeznaczone na realizację to 1600000 zł, część ze środków unijnych.

Analiza zadań w zakresie szkolnictwa specjalnego w latach 2007-2009 wykazuje sukcesywne zwiększanie środków na realizację 3 zadań: likwidacja barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych, finansowanie szkół i placówek specjalnych oraz klas integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych oraz dowóz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do szkół. W zakresie likwidacji barier architektonicznych pozyskanie w roku 2008 środków finansowych w wysokości 462 299,- zł z Programu „Wyrównywania różnic między regionami organizowanego” przez PFRON pozwoliło na zwiększenie zakresu prac modernizacyjnych w placówkach edukacji.

Współpraca Gminy Miejskiej Kraków z sektorem organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych realizowana jest zarówno w obszarze polityki grantowej, jak również poprzez konsultacje i inicjowanie lokalnych aktów prawnych w zakresie szeroko rozumianej problematyki osób niepełnosprawnych przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Krakowa. w skład której wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych skupiających osoby niepełnosprawne z różnymi dysfunkcjami. Wprowadzono również nowe standardy oceny projektów architektonicznych realizowanych przez GMK przez Zespół konsultacyjny ds. dostosowania infrastruktury miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych, powołany jako ciała eksperckie przy Powiatowej Radzie. W trakcie obecnej kadencji Rada opiniowała ponad 300 projektów pod kątem dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Polityka grantowa Miasta opiera się na rocznych programach współpracy GMK z organizacjami pozarządowymi. Otwarcie Miejskiego Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych rozszerzyło ofertę Miasta dla organizacji poprzez udostępnienie sal konferencyjnych oraz lokali biurowych na realizację projektów.

W ramach priorytetu 6 realizowane były działania dotyczące zapewnienia całodobowej opieki i pomocy osobom niepełnosprawnym. W okresie realizacji Powiatowego Programu Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych tj. w latach 2007-2010 ilość miejsc w domach pomocy społecznej spadła do liczby 1999 (zakładano 2120 miejsc), z uwagi na standaryzację domów pomocy społecznej, która wymaga m.in. dostosowania liczby mieszkańców do metrażu pokoi. Natomiast liczba miejsc w Rodzinnych Domach Pomocy jest większa niż zakładano i wynosi obecnie 12 miejsc. W w/w okresie wzrosła znacznie liczba osób niepełnosprawnych – mieszkańców Krakowa skierowanych do domów opieki w innych powiatach. Planowano 34 osoby, za które ponoszona będzie odpłatność do innych powiatów, liczba to wzrosła do 70 osób z uwagi na długi okres oczekiwania na miejsce w domach pomocy społecznej na terenie Gminy Miejskiej Kraków

Zadanie pomocy społecznej mające na celu wsparcie środowiskowe osób niepełnosprawnych poprzez prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy i ośrodków wsparcia dla osób starszych zlecane jest od wielu lat organizacjom pozarządowym. Poprzez funkcjonowanie tych ośrodków możliwa jest poprawa jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz umożliwienie osobom niepełnosprawnym jak najdłuższe przebywanie w środowisku, bez konieczności

umieszczania tych osób w placówkach całodobowego pobytu. Założenia Programu zostały zrealizowane, udało się utworzyć więcej miejsc w środowiskowych domach samopomocy niż zakładano (zakładano 381 miejsc – funkcjonuje 396).

Znaczna część środków na realizację zadań z zakresu rehabilitacji pochodzi z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Najbardziej korzystnym rokiem pod względem dofinansowań był 2008, kiedy to na zadania z w/w zakresu Gmina otrzymała 21 246 706,00 zł. W tym roku z puli środków przeznaczonych przez MOPS na realizację zadań skorzystało 20 818 osób niepełnosprawnych i ich opiekunów (m.in. dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, sportu, kultury i rekreacji). Udało się utworzyć Warsztat Terapii Zajęciowej dla 25 osób ze schorzeniami narządu ruchu, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich. Obecnie 14 warsztatów dla 507 osób niepełnosprawnych jest dofinansowywanych ze środków Gminy i PFRON.

Niestety w następnych latach środki finansowe przekazywane przez Zarząd PFRON znacznie się zmniejszyły, a potrzeby niepełnosprawnych wciąż rosną. Stoimy przed dylematem jak dokonywać podziału środków, aby potrzeby osób niepełnosprawnych zostały zabezpieczone.

2. Cel Strategiczny – zapewnienie warunków możliwie pełnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w Gminie Miejskiej Kraków.

2.1. Priorytet I: Kształtowanie świadomości społecznej związanej z problematyką osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Prowadzenie działań informacyjnych podnoszących świadomość osób niepełnosprawnych
 - Prowadzenie serwisu „Bez barier w Miejskiej Prezentacji Internetowej.
 - Publikacja Krakowskiego Informatora dla osób niepełnosprawnych.
 - Publikacja Krakowskiego Informatora Szkolnictwa Specjalnego i Integracyjnego.
 - Publikacja przewodników turystycznych zawierających informację o dostępności obiektów turystycznych dla osób niepełnosprawnych.
 - Publikacje na portalu www.ngo.krakow.pl informacji organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych.
2. Prowadzenie badań i analiz dotyczących środowiska osób niepełnosprawnych.
 - Analiza danych statystycznych prowadzony przez Powiatowy Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności.
 - Stworzenie i udostępnienie bazy danych organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych.
 - Opracowanie wstępnej bazy danych oraz wizualizację przestrzennego rozmieszczenia osób niepełnosprawnych w Krakowie.
3. Kształtowanie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych.
 - Prowadzenie kampanii społecznych i informacyjnych.
 - Organizacja konferencji i seminarium.

W tworzeniu warunków równej dostępności dla osób niepełnosprawnych ogromne znaczenie ma podniesienie poziomu świadomości społecznej w zakresie rozumienia potrzeb niepełnosprawnych. Aby zapewnić równość szans osobom niepełnosprawnym, należy

propagować wiedzę w społeczeństwie na temat praw, potrzeb, możliwości i sytuacji osób niepełnosprawnych oraz konsekwencji jakie niosą za sobą różne rodzaje niepełnosprawności. Jednocześnie należy podejmować działania mające na celu zwiększenie poziomu świadomości samych osób niepełnosprawnych w zakresie obowiązków i przysługujących im praw. Podnoszenie poziomu świadomości jest niezbędnym elementem przygotowania lokalnych środowisk do systemowego wsparcia osób niepełnosprawnych i stworzenia warunków równoważnego uczestnictwa każdego mieszkańca Krakowa w życiu społecznym i zawodowym.

Wzrost poziomu świadomości społecznej z zakresu rzeczywistych ograniczeń wynikających z niepełnosprawności mógłby przyczynić się do złamania barier i lepszego zrozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych.

Przeprowadzenie analiz statystycznych pozwoli na stworzenie i udostępnienie baz danych, które przyczynią się do poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych, ale też pozwolą na efektywniejsze wykorzystanie środków finansowych i skierowanie działań Gminy Miejskiej Kraków w obszary tej pomocy najbardziej potrzebujące.

Zakładane rezultaty:

1. Wydanie publikacji dla osób niepełnosprawnych.
2. Stworzenie bazy danych na temat instytucji, usług i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
3. Zmiana postaw społecznych w stosunku do środowiska osób niepełnosprawnych.
4. Skuteczniejszy dostęp osób niepełnosprawnych do informacji.
5. Stałe pogłębianie wiedzy o strukturze populacji osób niepełnosprawnych w Gminie Miejskiej Kraków.

PRIORYTET I	ZADANIA	WYNIKI REZULTATU
<i>Kształtowanie świadomości społecznej związanej z problematyką osób niepełnosprawnych</i>	1. Prowadzenie działań informacyjnych podnoszących świadomość osób niepełnosprawnych. 2. Prowadzenie badań i analiz dotyczących środowiska osób niepełnosprawnych. 3. Kształtowanie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych.	Podniesienie świadomości mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych

Realizatorzy: Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Osób Niepełnosprawnych, Wydział Spraw Społecznych, Wydział Edukacji, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Wydział Strategii i Rozwoju Miasta, Wydział Sportu, Wydział Informacji, Turystyki i Promocji Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Źródła finansowania: Budżet Gminy Miejskiej Kraków, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

2.2. Priorytet II: Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe kierowane do osób niepełnosprawnych.
 - Pozyskiwanie ofert pracy na otwartym rynku pracy i w zakładach pracy chronionej.
2. Aktywna polityka pozyskiwania pracodawców służąca tworzeniu i utrzymywaniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
 - Udzielanie pracodawcom informacji o możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
 - Inspirowanie i organizowanie spotkań pracodawców z osobami niepełnosprawnymi.
 - Informowanie i zachęcanie pracodawców do korzystania z subsydiowanych form zatrudnienia: przygotowanie zawodowe, prace interwencyjne, staż.
3. Zlecenie szkoleń zawodowych i przekwalifikowanie zawodowe osób niepełnosprawnych.
 - Organizacja szkoleń dla osób niepełnosprawnych w celu nauki zawodu, przekwalifikowania lub podwyższania kwalifikacji.
4. Edukacja osób niepełnosprawnych w zakresie poruszania się po rynku pracy.
 - Poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w GUP.
 - Informacja osób niepełnosprawnych o ich prawach i obowiązkach.
 - Spotkania z młodzieżą ze szkół specjalnych oraz uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej.
 - Informowanie osób niepełnosprawnych i pracodawców o specyfice lokalnego rynku pracy, regulujących go aktach prawnych i przewidywanych zmianach w tym zakresie.
5. Współpraca ze szkołami specjalnymi i ośrodkami szkolno – wychowawczymi.
 - Umożliwienie odbycia praktyk zawodowych z zakresu pracy biurowej przez młodzież ze szkół specjalnych.

6. Refundacje dla pracodawców tworzących nowe stanowiska pracy i zatrudniające osoby niepełnosprawne.

- Dokonywanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowisk pracy zatrudnionym niepełnosprawnym.
- Dokonywanie zwrotu kosztów przystosowania stanowisk pracy i adaptacji pomieszczeń, urządzeń do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu.
- Dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenie zatrudnionych osób niepełnosprawnych.

7. Promocja samo zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych.

- Przyznawanie osobom niepełnosprawnym jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej.
- Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej.

Dla osób niepełnosprawnych praca stanowi istotny etap rehabilitacji. Niestety brak równowagi między popytem i podażą na pracę na polskim rynku powoduje, że nie wszystkie osoby chcące pracować znajdują dla siebie miejsce zatrudnienia.

Wśród osób bezrobotnych znajdują się ludzie niepełnosprawni, którzy mogliby z powodzeniem wykonywać pracę zawodową, co jest zresztą postulatem właściwie przebiegającego procesu rehabilitacyjnego. Dobrze przygotowanie do pracy i zatrudnienie zapewnia ludziom m.in. niezależność osobistą i materialną, jednak dla osób niepełnosprawnych ma dodatkową wartość - kompensuje ograniczenia wynikające z niepełnosprawności. Z tego powodu wiele osób niepełnosprawnych przypisuje pracy ogromne znaczenie. Zajmuje ona bardzo wysoką pozycję w ich systemie wartości. Dlatego też urząd będzie prowadził politykę skutecznego aktywowania zawodowego, wszechstronnej pomocy zarówno poszukującym pracy niepełnosprawnym, jak i pracodawcom zatrudniającym te osoby. W osiągnięciu stawianych celów konieczne jest przeprowadzenie niezbędnych działań w tym zakresie, dobór odpowiednich metod i form pomocy wraz ze stosowaniem narzędzi przewidzianych w przepisach prawa.

Zakładane rezultaty:

1. Zwiększenie dostępu do informacji na temat możliwości aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
2. Większa efektywność form rehabilitacji zawodowej przygotowującej do podjęcia pracy na otwartym rynku pracy,
3. Większy dostęp osób niepełnosprawnych do szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz staży zawodowych,
4. Zwiększenie świadomości pracodawców w zakresie możliwości i form zatrudniania osób niepełnosprawnych,
5. Zwiększenie możliwości podejmowania pracy przez osoby niepełnosprawne na otwartym rynku.

PRIRYTET II	ZADANIA	WSKAŹNIK REZULTATU
<i>Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych</i>	1. Pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe kierowane do osób niepełnosprawnych. 2. Aktywna polityka pozyskiwania pracodawców służąca tworzeniu i utrzymywaniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. 3. Zlecanie szkoleń zawodowych i przekwalifikowanie zawodowe osób niepełnosprawnych. 4. Edukacja osób niepełnosprawnych w zakresie poruszania się po rynku pracy. 5. Współpraca ze szkołami specjalnymi i ośrodkami szkolno – wychowawczymi 6. Refundacje dla pracodawców tworzących nowe stanowiska pracy i zatrudniające osoby niepełnosprawne 7. Promocja samo zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych	Ilość pozyskanych miejsc pracy Liczba osób podejmujących zatrudnienie Ilość spotkań, oraz ilość przeprowadzonych szkoleń. Liczba osób wspieranych przez Asystentów Osób Niepełnosprawnych. Ilość osób korzystających z porad Liczba osób opuszczających WTZ i podejmujących zatrudnienie. Ilość uczniów niepełnosprawnych kierowanych na praktyki i staże. Ilość osób niepełnosprawnych korzystających z refundacji. Udział w przedsięwzięciach promujących samo zatrudnienie.

Realizatorzy: Grodzki Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Źródło finansowania: Budżet Gminy Miejskiej Kraków, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy EFS, Program „Pora na aktywność”.

2.3. Priorytet III: Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Likwidacja barier funkcjonalnych w przestrzeni miejskiej.
 - W placówkach edukacyjnych.
 - W obiektach sportowo - rekreacyjnych.
 - W budynkach użyteczności publicznej.
 - W ciągach komunikacyjnych.
 - Zadania powierzone dzielnicom z zakresu problematyki osób niepełnosprawnych - likwidacja barier funkcjonalnych.
 - Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
2. Dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
 - Opiniowanie projektów architektonicznych i przestrzennych pod kątem dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.
 - Przystosowanie szlaków turystycznych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
 - Działania informacyjne z zakresu dostosowania infrastruktury miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
 - Promocja budownictwa dostosowanego – Konkurs Architektoniczny „Kraków bez barier”.
3. Polityka transportowa Miasta – „Program dostosowania systemu komunikacji miejskiej do obsługi osób niepełnosprawnych”.

Dostęp do środowiska miejskiego, do obiektów użyteczności publicznej, do miejsc kultury i rekreacji, do własnych mieszkań, do komunikacji miejskiej i innych środków transportu jest podstawowym warunkiem samodzielności, rozwoju i integracji osób niepełnosprawnych. Codzienne zmaganie się z technicznymi, architektonicznymi i urbanistycznymi ograniczeniami znacząco utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w najbliższym otoczeniu, determinuje dostęp do nauki, leczenia, rehabilitacji i pracy. Ostatnie lata przyniosły znaczącą poprawę –

szczególnie tam, gdzie samorząd i społeczność lokalna dostrzegły problemy z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne i potrafiły wykorzystać możliwości wynikające z przepisów prawnych, zaangażowania osób i organizacji rozumiejących te problemy i współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz umiejętne pozyskiwanie środków unijnych.

Kraków to miasto zabytkowe i ta przestrzeń jest szczególnie trudna do adaptacji. Tym niemniej należy stworzyć i wdrożyć standardy proceduralne pomocne w likwidacji barier w zabytkowej infrastrukturze. Bardzo ważnym elementem polityki dostępności jest promocja dobrych praktyk i nagradzanie najlepszych rozwiązań.

17 grudnia 2008 roku Uchwałą Rady Miasta Krakowa nr LX/775/08 został przyjęty „Program dostosowania systemu komunikacji miejskiej do obsługi osób niepełnosprawnych”, który określił zasadnicze kierunki działań Gminy Miejskiej Kraków w obszarze polityki transportowej Miasta.

Zakładane efekty:

1. Szeroka konsultacja wszystkich projektów architektonicznych zleczanych przez Gminę Miejską Kraków.
2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych.
3. Podniesienie świadomości inwestorów na temat dostępności do potrzeb osób niepełnosprawnych obiektów użyteczności publicznej.

PRIORYTET III	ZADANIA	WSKAŹNIKI REZULTATU
<i>Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych</i>	1. Likwidacja barier funkcjonalnych w przestrzeni miejskiej. 2. Dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych. 3. Polityka transportowa Miasta – Program „Dostosowania systemu komunikacji miejskiej do obsługi osób niepełnosprawnych”.	Ilość zrealizowanych inwestycji Ilość wykonanych remontów Ilość działań realizowanych w ramach Programu

Realizatorzy: Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Osób Niepełnosprawnych, Wydział Spraw Społecznych, Wydział Edukacji, Wydział Informacji Turystyki i Promocji, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zarząd Budynków Komunalnych, Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu, Zarząd Infrastruktury Sportowe, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne.

Źródła finansowania: Budżet Gminy Miejskiej Kraków, środki unijne.

2.4. Priorytet IV: Rehabilitacja społeczna i zdrowotna osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. . Rozwijanie umiejętności społecznych i poprawa psychofizycznej sprawności osób niepełnosprawnych.
 - Dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej.
 - Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.
 - Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocowe.
 - Prowadzenie mieszkań chronionych.
 - Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
 - Zadania powierzone dzielnicom z zakresu problematyki osób niepełnosprawnych – rehabilitacja społeczna i zdrowotna
2. System opieki zdrowotnej.
 - Programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
3. System Świadczeń Socjalnych.
 - Dofinansowanie transportu osób niepełnosprawnych.
 - Wydawanie Kart Parkingowych dla indywidualnych osób niepełnosprawnych i placówek.
 - Wydawanie legitymacji osobom niepełnosprawnym uprawniających do korzystania z ulg i uprawnień.
 - Kierowanie niepełnosprawnych mieszkańców Krakowa do zakładów opieki leczniczej.
 - Świadczenia pielęgnacyjne.

Rehabilitacja jest procesem medyczno - społecznym , który dąży do zapewnienia osobom niepełnosprawnym godziwego życia w poczuciu użyteczności społecznej i bezpieczeństwa społecznego.

„Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym udziale tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i

integracji społecznej” (Dz. U. art. 7 z 27 sierpnia 1997r.).

Występuje wiele możliwości rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Możemy tu wymienić:

Rehabilitację leczniczą – ukierunkowaną przede wszystkim na wykorzystanie biologicznych metod oddziaływania na osobę z dysfunkcją organizmu w celu poprawy jej stanu zdrowia lub ograniczenia somatycznych skutków urazu ciała.

Rehabilitację społeczną – ma na celu przywracanie możliwości normalnego sposobu życia w naturalnym środowisku.

Rehabilitację pedagogiczną – rozumie się przez nią realizację procesu nauczania dostosowanego do możliwości i ograniczeń tych osób .

Rehabilitacja społeczna zajmuje się wypracowaniem motywacji do kontaktów społecznych, zainteresowań życiem społecznym, zasad współżycia społecznego, umiejętności współpracy i współdziałania z innymi ludźmi. Osobie niepełnosprawnej udzielana jest pomoc w przystosowaniu się do wymagań życia codziennego poprzez usuwanie ekonomicznych i socjalnych barier, które mogłyby jej utrudnić udział w procesie rehabilitacji.

System zabezpieczenia społecznego jest szczególnie istotnym narzędziem w realizacji polityki społeczno-ekonomicznej. Jego zadaniem jest udzielanie świadczeń zapewniających jednostce ludzkiej poczucie bezpieczeństwa socjalnego.

Zakładane rezultaty:

1. Rozszerzenie i zwiększenie dostępności form pomocy społecznej kierowanych do osób niepełnosprawnych.
2. Poprawa jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie.
3. Podniesienie efektywności i jakości realizowanych zadań w oparciu o obowiązujący system prawny.

PRIORYTET IV	ZADANIA	WSKAŹNIK REZULTATU
<i>Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych</i>	1. Rozwijanie umiejętności społecznych i poprawa sprawności osób niepełnosprawnych. 2. System opieki zdrowotnej. 3. System Świadczeń Socjalnych.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z różnych form wsparcia Ilość programów zdrowotnych i liczba osób niepełnosprawnych korzystających z programów. Ilość osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń

Realizatorzy: Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Osób Niepełnosprawnych, Biuro ds. Ochrony Zdrowia, Wydział Spraw Społecznych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Źródło finansowania: Budżet Gminy Miejskiej Kraków, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Budżet Wojewody.

2.5. Priorytet V: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Realizacja przedsięwzięć integracyjnych.
 - Działania miejskich instytucji kultury w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych.
 - Organizacja imprez integracyjnych, promocja osiągnięć osób niepełnosprawnych.
 - Zadania powierzone dzielnicom z zakresu problematyki osób niepełnosprawnych – przedsięwzięcia integracyjne.
2. Polityka mieszkaniowa wobec osób niepełnosprawnych.
 - Adaptacja mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych.
 - Przyznawanie mieszkań z zasobów Gminy Miejskiej Kraków osobom niepełnosprawnym.
3. Rozbudowa infrastruktury systemu pomocy społecznej.
 - Budowa Domów Pomocy Społecznej.
 - Modernizacja placówek pomocy społecznej.
4. Sport osób niepełnosprawnych.
 - Dofinansowanie imprez sportowo –rekreacyjnych o charakterze integracyjnym.
 - Organizacja imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych.
 - Organizacja „Cracovia Maraton” w zakresie startu osób niepełnosprawnych
 - Stworzenie i udostępnienie bazy danych obiektów sportowych dostępnych dla osób niepełnosprawnych.
4. Edukacja specjalna i integracyjna.
 - Finansowanie szkół i placówek specjalistycznych oraz klas integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych.
 - Transport uczniów niepełnosprawnych.
 - Utworzenie ośrodka wsparcia o charakterze terapeutycznym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną sprawiającym trudności wychowawcze.

- Umożliwienie uczniom niepełnosprawnym korzystania z basenów w placówkach sportowo - rekreacyjnych poprzez ich dostosowanie oraz zwiększenie liczby ratowników.
- Stworzenie bazy danych o dziecku niepełnosprawnym z pełną informacją o jego sytuacji rodzinnej z dostępem dla szkół i poradni psychologiczno – pedagogicznych oraz MOPS
- Tworzenie ognisk wczesnego wsparcia dziecka.

Głównym celem integracji społecznej osób niepełnosprawnych jest tworzenie w ich naturalnym środowisku społecznym warunków dla ich rozwoju, nauki, pracy i spędzania czasu wolnego czyli umożliwienie tym osobom prowadzenia normalnego życia, korzystania z możliwości edukacji, bogactwa dóbr kultury i powszechnie dostępnych form czynnego wypoczynku.

Pomimo dotychczasowych działań integracyjnych podejmowanych w naszym mieście, społeczna integracja osób niepełnosprawnych napotyka na różnego rodzaju bariery tkwiące w środowisku społecznym, w sferze kulturowych wartości i sposobów zachowania się ludzi oraz w procesie edukacji dzieci i młodzieży.

Od kilku lat organizowane są już w Krakowie różnego rodzaju przedsięwzięcia mające na celu integrację osób niepełnosprawnych z osobami sprawnymi oraz pozwalające osobom sprawnym poznać chociaż w niewielkiej części niedogodności i ograniczenia, z jakimi spotykają się osoby niepełnosprawne.

Osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli – bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności. Osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania niezbędnych środków, umożliwiających wyrównanie zmniejszonych w skutek niepełnosprawności szans w korzystaniu z przysługujących im praw. Zatem wszelkie działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane z poszanowaniem suwerenności jednostki i jej prawa do dokonywania samodzielnych wyborów życiowych. Jednym z elementów Programu na rzecz osób niepełnosprawnych jest stworzenie warunków, zapewniających możliwie pełne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w środowisku. Wymaga to podjęcia szeregu działań, zmie-

rzających do stworzenia takich warunków, by osoby niepełnosprawne mogły samodzielnie funkcjonować w środowisku.

Bardzo ważną rolę w integracji społecznej odgrywa edukacja. Wiele dzieci jest wykluczonych z powszechnego szkolnictwa głównie z powodu ograniczonej mobilności, niepełnosprawności sensorycznej, trudności w komunikowaniu się i uczeniu się. Ważne jest włączenie dziecka z niepełnosprawnością w powszechny nurt Edukacji. Dzieci niepełnosprawne uczące się w szkołach ze swoimi pełnosprawnymi rówieśnikami w większym stopniu rozwijają swoje społeczne i zawodowe umiejętności potrzebne w codziennym życiu.

Zakładane rezultaty:

1. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym udziału w przedsięwzięciach integracyjnych.
2. Pozyskiwanie mieszkań dla osób z niepełnosprawnością.
3. Zwiększenie bazy placówek opieki społecznej.
4. Zwiększenie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

PRIORYTET V	ZADANIA	WSKAŹNIKI REZULTATU
<i>Integracja społeczna osób niepełnosprawnych</i>	1. Realizacja przedsięwzięć integracyjnych. 2. Polityka mieszkaniowa wobec osób niepełnosprawnych. 3. Rozbudowa infrastruktury systemu pomocy społecznej. 4. Sport osób niepełnosprawnych. 5. Edukacja specjalna i integracyjna.	Liczba przedsięwzięć skierowanych do środowiska osób niepełnosprawnych i ilość osób niepełnosprawnych korzystających z tej formy integracji. Ilość osób korzystających z ośrodków wsparcia. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z oferty sportowej. Ilość placówek edukacyjnych i dzieci niepełnosprawnych korzystających ze szkolnictwa specjalnego.

Realizatorzy: Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Osób Niepełnosprawnych, Wydział Spraw Społecznych, Wydział Mieszkalnictwa, Wydział Edukacji, Wydział Sportu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zarząd Infrastruktury Sportowej, Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Źródła finansowania: Budżet Gminy Miejskiej Kraków, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

2.6. Priorytet VI: Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Polityka grantowa Miasta.

- Wspieranie i powierzanie zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych w zakresie przedsięwzięć integracyjnych.
- Współfinansowanie projektów organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych w zakresie sportu.
- Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych zlecane fundacją oraz organizacją pozarządowym.
- Wspieranie działań organizacji pozarządowych w zakresie powstawania i działalności Centrów Informacji dla osób niepełnosprawnych

2. Wspieranie organizacji pozarządowych w działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.

- Udostępnianie w Miejskim Ośrodku Wspierania Inicjatyw Społecznych sal szkoleniowo – konferencyjnych.
- Udostępnianie organizacjom pozarządowym i innym podmiotom w drodze bezprzetargowej lokalu z zasobów gminnych.
- Udostępnienie lokali biurowych w Miejskim Ośrodku Wspierania Inicjatyw Społecznych.
- Wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się organizacją zajęć sportowych dla osób niepełnosprawnych.
- Współpraca z punktami pośrednictwa pracy prowadzonymi przez organizacje pozarządowe.
- Prowadzenie i bieżące uaktualnianie bazy danych Organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych.
- Zlecenie zadań organizacjom pozarządowym poza konkursem grantowym.
- Udzielanie rekomendacji organizacjom pozarządowym współpracującym z Miastem
- Organizowanie i współorganizowanie szkoleń skierowanych do organizacji pozarządowych.

3. Działalność Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.

- Opiniowanie projektów lokalnych aktów prawnych.
- Opiniowanie pod kątem dostępności dla osób niepełnosprawnych projektów architektonicznych.
- Inicjowanie działań zmierzających do integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

4. Organizacja Tygodnia Osób Niepełnosprawnych „Kocham Kraków z Wzajemnością”.

Współpraca Urzędu Miasta Krakowa z organizacjami pozarządowymi jest określona w Rocznym Programie Współpracy Gminy Miejskiej Kraków z Organizacjami Pozarządowymi wprowadzanym Uchwałą Rady Miasta Krakowa, w którym określone są obszary tej współpracy i rodzaje działań, które mogą być wspomagane z budżetu miasta.

Do najważniejszych z pewnością należy konkurs grantowy, wieloletnie kontrakty na świadczenie usług socjalnych czy też funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych, z którego zasobów lokalowych korzystają organizacje pozarządowe.

Powołana przy Prezydencie Miasta Krakowa zgodnie z zapisami Ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych – Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych w skład, której wchodzi przedstawiciele największych organizacji działających w środowisku osób niepełnosprawnych, jest reprezentacją środowiska z kompetencjami doradczymi i opiniotwórczymi. Zgodnie z hasłem „Nic o nas bez nas” czuwa nad przestrzeganiem praw osób niepełnosprawnych.

Zakładane rezultaty:

1. Zintensyfikowanie działań organizacji pozarządowych w środowisku osób niepełnosprawnych.
2. Promowanie działań zmierzających do szeroko rozumianej integracji osób niepełnosprawnych.
3. Koordynacja i korelacja działań organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych.

4. Promocja twórczości i dokonań osób niepełnosprawnych.
5. Uwzględnianie praw osób niepełnosprawnych w lokalnym prawodawstwie.

PRIORYTET VI	ZADANIA	WYNIKI REZULTATU
<i>Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w środowisku osób niepełnosprawnych</i>	1. Polityka grantowa Miasta. 2. Wspieranie organizacji pozarządowych w działalności na rzecz osób niepełnosprawnych. 3. Działalność Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych	Ilość projektów złożonych w ramach konkursów i zadań zleczanych i ilość organizacji, które otrzymały wsparcie Miasta. Ilość organizacji korzystających z wsparcia, liczba projektów realizowanych przez organizacje. Ilość zaopiniowanych projektów

Realizatorzy: Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Osób Niepełnosprawnych, Wydział Spraw Społecznych, Wydział Sportu, Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Źródła finansowania: Budżet Gminy Miejskiej Kraków, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

2.7. Priorytet VII: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb.

Zadania:

1. Zlecanie i koordynacja realizacji usług opiekuńczych.
 - Świadczenie usług opiekuńczych.
 - Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
2. Udzielanie Świadczeń z pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.
 - Udzielanie pomocy pieniężnej i niepieniężnej dla osób niepełnosprawnych.
 - Zapewnienie całodobowej opieki osobom niepełnosprawnym w Domach Pomocy Społecznych oraz Rodzinnych Domach Pomocy Społecznej.
 - Ponoszenie odpłatności Gminy za pobyt w DPS mieszkańców Krakowa w innych placówkach.
 - Pomoc w formie poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez prawników i psychologów.
3. Pozyskiwanie partnerów społecznych w celu tworzenia ośrodków wsparcia.
 - Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych zgodnie z oczekiwaniami społeczności lokalnych.
 - Pozyskiwanie partnerów społecznych w celu tworzenia ośrodków wsparcia.
 - Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
 - Rozeznanie środowiska lokalnego pod kątem ewentualnej ewakuacji osób niepełnosprawnych.
 - Pozyskiwanie i koordynacja pracy wolontariuszy pomagających osobom niepełnosprawnym.

Osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli.

Niejednokrotnie z niepełnosprawnością wiąże się trudna sytuacja materialna, zatem wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w dążeniu do godnego życia, w tym, w szczególności, konieczność zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych wymaga zapewnienia tym osobom wsparcia materialnego.

Osoby, które ze względu na swoją niepełnosprawność mają ograniczoną możliwość prowadzenia aktywnego życia oraz wymagają pomocy w codziennym funkcjonowaniu, mają prawo do uzyskania profesjonalnego wsparcia w zaspokajaniu potrzeb życiowych, tak aby w jak najpełniejszym zakresie mogły uczestniczyć w życiu swojego środowiska społecznego i rodzinnego.

Dla osób niepełnosprawnych, których sytuacja życiowa nie wymaga profesjonalnej pomocy w samodzielnym funkcjonowaniu, natomiast ze względu na niepełnosprawność ich potrzeba kontaktów społecznych nie jest w pełni zaspokojona, cennym wsparciem jest bezinteresowna pomoc realizowana przez wolontariuszy. Pomoc taka polega głównie na towarzyszeniu osobie niepełnosprawnej, podniesieniu jakości jej życia poprzez zapewnienie kontaktów ze środowiskiem, jak również wsparcie emocjonalne. Aby wysiłek wolontariuszy przynosił zamierzone efekty, konieczne jest właściwe skoordynowanie podejmowanych przez nich działań.

Formą pomocy stacjonarnej dla osób niepełnosprawnych, zarówno dorosłych jak i dzieci, wymagających opieki całodobowej, której nie można zapewnić w środowisku, jest zapewnienie opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, domach pomocy społecznej oraz specjalistycznych rodzinach zastępczych.

Zakładane rezultaty:

1. Poprawa jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
2. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym jak najdłuższego egzystowania w środowisku.
3. Zapewnienie ciągłości finansowania całodobowej opieki stacjonarnej, skierowanej do niepełnosprawnych dorosłych i dzieci.

PRIORYTET VII	ZADANIA	WSKAŹNIK REZULTATU
<i>Wparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb</i>	1. Zlecanie i koordynacja realizacji usług opiekuńczych. 2. Udzielanie Świadczeń z pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom. 3. Pozyskiwanie partnerów społecznych w celu tworzenia ośrodków wsparcia.	Ilość osób niepełnosprawnych, korzystających z usług opiekuńczych Liczba osób oczekujących na DPS i liczba osób wymagających wsparcia specjalistycznego. Liczba partnerów, z którymi podpisano umowy.

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Źródła finansowania: Budżet Gminy Miejskiej Kraków, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

3. Wdrażanie i monitoring Programu.

3.1. Wdrażanie Programu.

Program jest dokumentem perspektywicznym, którego założeniem jest nakreślenie kierunków działań Gminy Miejskiej Kraków w obszarze szeroko rozumianej problematyki osób niepełnosprawnych. Integralną częścią Programu będą coroczne harmonogramy działania na rzecz osób niepełnosprawnych, które w sposób szczegółowy będą wskazywać działania w ramach poszczególnych priorytetów, wskazanych w Programie. Harmonogram jest dokumentem, w którym poszczególni realizatorzy zadań określą swoje działania, środki finansowe przypisane do zadań na poszczególne rok oraz wskażą mierniki rezultatu.

Program będzie wprowadzony Uchwałą Rady Miasta Krakowa. Harmonogramy działań na kolejne lata zostaną wprowadzone Zarządzeniami Prezydenta Miasta Krakowa. Biorąc pod uwagę fakt, że w trakcie czterech lat trwania Programu mogą zmieniać się formy działania, będzie możliwość modyfikowania zadań w ramach poszczególnych priorytetów, oraz wskazywanie nowych inicjatyw, które będzie podejmować Gmina w ramach działań na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych. Modyfikacje takie będą mogły być wprowadzane w kolejnych harmonogramach działania na rzecz osób niepełnosprawnych, które będą procedowane na dany rok kalendarzowy.

3.2. Monitoring Programu.

Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Prezydent Miasta Krakowa. Koordynatorem Programu odpowiedzialnym za jego monitoring jest Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Osób Niepełnosprawnych.

Monitoring Programu będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian mierników, mającym na celu zapewnienie informacji na temat skuteczności podejmowanych działań oraz ich zmianę w przypadku rozbieżności pomiędzy założeniami, a rezultatami. Poprzez ustalenie zasad procesu monitoringu, zapewniona zostanie bieżąca i etapowa kontrola realizacji Programu.

Głównym narzędziem monitoringu Programu będą coroczne sprawozdania z realizacji harmonogramów działań na rzecz osób niepełnosprawnych za dany rok kalendarzowy. Dzięki analizie porównawczej, dokonuje się oceny osiągniętych rezultatów oraz określenie stopnia wykonania poszczególnych zadań, jak również oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a osiągniętymi rezultatami.

Ponadto w przypadku trudności i zagrożeń wynikających w trakcie realizacji zadań, realizatorzy niezwłocznie zobowiązani są do powiadomienia Koordynatora Programu. Bieżące działania podejmowane w ramach monitoringu Programu dadzą obraz postępu w realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Natomiast w perspektywie długofalowej monitoring umożliwi obserwację dynamiki realizacji celów oraz zmian strukturalnych.